

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ КАДРІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Циганенко І.В., Овчаренко Л.К.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Розроблено рекомендації щодо стратегічного планування розвитку вищих медичних навчальних закладів із метою ефективного використання їхніх ресурсних можливостей. Обґрунтовані провідні напрями вдосконалення практичної підготовки медичних кадрів, спрямованого на модернізацію освітнього процесу і виведення його на рівень, який співвідноситься з вимогами охорони здоров'я країни.

Ключові слова: *стратегічне планування, модернізація освіти, практична підготовка медичних кадрів.*

Для вдосконалення системи охорони здоров'я та поліпшення роботи в медичній сфері було впроваджено політику створення стратегічних напрямів удосконалення підготовки медичних кадрів у вищій школі, спрямовану на забезпечення гарантовано високої якості освітніх і науково-технічних послуг. Вона має сприяти стійкому економічному зростанню й посиленню ролі України як європейської держави на основі задоволення потреб суспільства і всіх суб'єктів ринку освітніх та наукових послуг у висококваліфікованих спеціалістах на рівні, якого вимагає європейське та світове співтовариство.

Актуальність даної теми зумовлена сучасними вимогами до рівня якості у сфері вищої медичної освіти, динамічними змінами у вітчизняній охороні здоров'я та соціальними, економічними, етичними, правовими особливостями діяльності суб'єктів системи охорони здоров'я в Україні, а також розвитком медичної науки і доказової медицини, інтенсифікацією міжнародного співробітництва в сфері медичної та фармацевтичної освіти.

Міністерство охорони здоров'я України здійснило низку заходів, спрямованих на підвищення рівня підготовки медичних сестер, лікарів і провізорів: збільшений перелік лікарських спеціальностей у інтернатурі;

запроваджені незалежна від вищих навчальних закладів система оцінки професійної компетентності студентів і лікарів (провізорів)-інтернів та практично-орієнтовані іспити; подовжені терміни післядипломного навчання лікарів; запроваджені нові навчальні плани, що базуються на кредитно-модульних засадах.

Основою політики в галузі якості вищих медичних навчальних закладів стало постійне поліпшення якості освітнього і наукового процесів з урахуванням світових тенденцій на підставі ефективного зворотного зв'язку зі споживачами, постачальниками, іншими зацікавленими сторонами.

Основні принципи цієї політики такі:

1) підготовка конкурентоспроможних фахівців;

2) забезпечення формування системи менеджменту якості, забезпечення й підтримки високої якості технологічних процесів університету та якості підготовки фахівців;

3) інтеграція в міжнародний освітній простір, здійснення спільних освітніх, наукових, лікувальних та інноваційних проектів і програм; упровадження відповідно до вимог Болонської декларації освітніх програм міжнародного рівня шляхом удосконалення наявних технологій навчання та реалізації додаткових освітніх програм;

4) безперервне вдосконалення кваліфікації всіх співробітників, що випереджає впровадження передових освітніх та інформаційних технологій; розширення мережі клінічних і освітніх баз і технологічне вдосконалення наявних лікувально-педагогічних комплексів;

5) розвиток інноваційної діяльності та досягнення стійкого економічного розвитку вишу;

6) підвищення якості умов навчання і праці співробітників вишу з достатнім забезпеченням інтелектуально-інформаційними ресурсами на основі економічного розвитку;

7) посилення провідної ролі керівництва та регламентації відповідальності всіх співробітників у забезпеченні якості освіти.

Політика в галузі якості у вищих медичних навчальних закладах має реалізовуватись за рахунок ефективного функціонування системи управління якістю. Система управління якістю - це невід'ємна частина загальної культури і системи управління ВМНЗ, яка має поширюватися на всі рівні та процеси, і кожний викладач, науковець, співробітник і студент зобов'язаний брати в цьому участь.

Висока конкурентоспроможність випускників у галузі медицини і наукових розробок - головний критерій ефективності політики в напрямі підвищення якості практичної підготовки медичних кадрів.

Провідні напрями реалізації даної політики такі:

- удосконалення нормативно-правової бази медичної освіти;
- удосконалення державних освітніх стандартів підготовки медичних кадрів задля підвищення якості підготовки фахівців із вищою освітою;
- стандартизація всіх складових системи вищої медичної освіти (структура, навчальний процес, результат);
- упровадження в післядипломну освіту інституту резидентури;
- удосконалення системи атестації лікарів через запровадження системи набору кредитів лікарями за всі види їхньої професійної діяльності в міжатестаційний період;
- створення мережі університетських лікарень МОЗ України та клінік при вищих навчальних закладах;
- ліквідація кадрового дефіциту в галузі шляхом збільшення обсягів державного замовлення та пріоритетної підготовки медичних кадрів відповідно до потреб первинної ланки охорони здоров'я;
- поглиблення взаємозв'язку навчального процесу з науковою і лікувальною діяльністю вищих навчальних закладів;
- розширення практики, створення науково-навчальних центрів, спільних факультетів, кафедр і дослідних лабораторій, наукових установ спільно з Академією медичних наук України;
- здійснення заходів щодо підготовки спеціалістів у галузі громадського

здоров'я та менеджменту в охороні здоров'я;

упровадження в навчальний процес доказової медицини та стандартів надання медичної допомоги населенню;

- визначення особливостей запровадження засад Болонського процесу щодо ступеневості вищої медичної освіти з обов'язковим урахуванням національного досвіду вищої медичної школи та потреб галузі охорони здоров'я;

- залучення працівників наукових установ Академій медичних наук України до науково-педагогічної діяльності у ВМНЗ і закладах післядипломної освіти;

- удосконалення системи незалежного оцінювання рівня компетентності студентів і лікарів (провізорів)-інтернів шляхом проведення ліцензійних інтегрованих іспитів;

- створення програм безперервного професійного розвитку медичних працівників, у тому числі з дистанційною підготовкою;

- надання підтримки вищим навчальним закладам у частині включення до загального фонду державного бюджету коштів для забезпечення ефективного навчального процесу та проведення сучасних наукових розробок, модернізації матеріально-технічної бази та придбання навчальних і наукових видань, розвитку інформаційно-телекомунікаційного середовища та накопичення електронних інформаційних ресурсів;

- створення у ВМНЗ умов для залучення талановитої молоді до наукової та педагогічної діяльності з використанням можливостей наукових установ Академії медичних наук України для спільної підготовки лікарів-інтернів, магістрів, клінічних ординаторів, аспірантів і докторантів;

- підтримка участі студентів і молодих учених у міжнародних конференціях, семінарах і симпозіумах, створення умов для досконалого володіння ними однією чи двома іноземними мовами;

- подальший розвиток співпраці з міжнародними, міжурядовими і неурядовими організаціями, фондами і програмами (ЄС, ВООЗ);

- розширення прийому іноземних громадян до вищих навчальних закладів і створення каналів інформаційного обміну з іноземними державами.

Якщо резюмувати вищезгадані напрями, то всі вони спрямовані на модернізацію освітнього процесу і виведення його на рівень, який співвідноситься з вимогами охорони здоров'я України.

Однією з умов конкурентоздатної вищої медичної освіти є стимулювання клінічного мислення в студентів, застосування міждисциплінарних підходів при насиченні їх знаннями, вміннями, навичками. Крім того, майбутній лікар має бути підготовлений до того, щоб систематично переробляти значний потік інформації, інтегрувати знання з нових дисциплін. Тому не лише програми і навчальні плани, а й педагогічні методи і форми навчання мають відповідати цим вимогам.

На сучасному етапі виникла можливість планомірного розвитку наукових досліджень як основи університетської освіти. Ця можливість ґрунтується на нових механізмах фінансування наукових досліджень за допомогою вітчизняних, міжнародних та іноземних фондів, науково-технічних програм Міністерства охорони здоров'я, Міністерства освіти і науки, регіональних науково-технічних програм, залучення позабюджетних засобів .

Різноманітність інтересів дослідників, які працюють в університеті, й обмеженість людських і фінансових ресурсів – ці чинники слід урахувувати при формуванні підходів до розвитку науки.

Основною стратегічною складовою розвитку вищої медичної школи буде забезпечення якості освітнього процесу – змістового наповнення, структурної будови. Йдеться про реформування освітнього процесу, яке вимагає значних зусиль і концентрації всіх ресурсів вишу – управлінських, інтелектуальних, матеріальних. Істотним чинником успіху стане належна державна підтримка інноваційних технологій у вищих навчальних закладах.

Другий стратегічний напрям розвитку вищої медичної школи - це підвищення якості наукових досліджень на кафедрах і факультетах. У багатьох медичних школах треба створювати спеціальні служби клінічних досліджень,

які не тільки займаються роботою зі спонсорами клінічних досліджень, а й забезпечують взаємодію між окремими дисциплінами, а також між основоположними дослідженнями фундаментального характеру і прикладними дослідженнями. Результати роботи необхідно впроваджувати в навчальний процес, актуалізувати його зміст, бо такі контакти сприяють справжній міждисциплінарності досліджень.

Висновки. Отже, необхідність застосування і поширення нових завдань щодо управління й удосконалення підготовки медичних кадрів згідно з принципами впровадженої політики з метою досягнення належного рівня якості медичної освіти очевидна. Оскільки попередня система не дає належного рівня роботи і не відповідає стандартам якості європейських асоціацій охорони здоров'я, які насамперед мають бути основою сучасної політики щодо вдосконалення медичних кадрів України, має місце реформування та встановлення нових форм і напрямів роботи та підготовки медичних кадрів.

Обґрунтуванням є й те, що розвиток конкурентоздатних ВМНЗ сприятиме не лише вдосконаленню навчального процесу як основи поліпшення підготовки медичних кадрів, а і забезпеченню різнонаправлених рівнів підготовки. Крім того, майбутній лікар має бути підготовлений до того, щоб систематично переробляти значний потік інформації, інтегрувати знання з нових дисциплін. Тому не тільки програми і навчальні плани, а й методи і форми навчання мають відповідати цим вимогам.

Отже, постійне поліпшення якості освітнього і наукового процесів з урахуванням світових тенденцій на підставі ефективного зворотного зв'язку зі споживачами, постачальниками, іншими зацікавленими сторонами сприяє повноцінному розвитку та формуванню якості у сфері надання медичних послуг.

Список використаної літератури

1. Андрущенко В. П. Теоретико-методологічні засади модернізації вищої освіти в Україні на рубежі століть (за матеріалами доповіді,

виголошеної на засіданні загальних зборів АПН України 23 листопада 2000 р.) / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. — 2001. — № 2. — С. 5 — 13.

2. Крисюк С. Державно-громадське управління освітою // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні : матеріали наук.-практ. конф. / С. Крисюк ; [за ред. В.І. Лугового, В.М. Князева]. — К. : Вид-во УАДУ, 2001. — Т. 3. — С. 350 — 353.

3. Луговий В. І. Управління освітою : [навч. посіб. для слухачів, аспірантів, докторантів спеціальності «Державне управління»] / В. І. Луговий. — К. : Вид-во УАДУ, 1997. — С. 302.

4. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: матеріали до першої лекції / [уклад. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Левківський та ін. ; відп. ред. М. Ф. Степко]. — К. : Вид. центр МОН України, 2004. — С. 24.

5. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.) ; [за ред. В. Кременя ; авт. кол. : М. Ф. Степко та ін.]. — Тернопіль : Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. — С. 147.

6. Сікорський П. Якість вищої освіти – основна вимога Болонського процесу / П. Сікорський // Освіта. — 2004. — № 19. — С. 3

— 2007. — Р. 336; 343 — 346.

9. Климовицкий В. Г. Опыт организации и результаты работы университетской клиники НИИ травматологии и ортопедии Донецкого государственного медицинского университета им. М. Горького / В. Г. Климовицкий, В. Н. Пастернак, В. Ю. Черныш [и др.] // Університетська клініка. — 2005. — Т. 1. — № 1. — С. 24 — 27.